

Мікулін Денис Миколайович,
здобувач кафедри екологічного права
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків

УДК 349.6:630

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ДОВГОСТРОКОВОГО ТИМЧАСОВОГО КОРИСТУВАННЯ ЛІСАМИ В УКРАЇНІ

У статті висвітлюються проблеми притягнення до юридичної відповідальності за скоєння правопорушень, пов'язаних з тимчасовим користуванням лісами, в Україні. Вивчені суттєві прогалини в законодавстві у даній сфері. Проаналізовано об'єктивні та суб'єктивні чинники, що перешкоджають ефективному та сталому тимчасовому користуванню лісами в Україні.

Ключові слова: тимчасове користування лісами, правопорушення, юридична відповідальність, лісова ділянка, тимчасовий користувач.

Микулин Д. Н., соискатель кафедры экологического права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

Проблеми реалізації юридическої відповідальності за правонарушення в сфері довгострокового тимчасового користування лісами в Україні

В статье освещаются проблемы привлечения к юридической ответственности за совершение правонарушений, связанных с временным пользованием лесами, в Украине. Изучены существенные пробелы в законодательстве в данной сфере. Проанализированы объективные и субъективные факторы, препятствующие эффективному и устойчивому временному пользованию лесами в Украине.

Ключевые слова: временное пользование лесами, правонарушение, юридическая ответственность, лесной участок, временный пользователь.

Постановка проблеми. Як відомо, основним завданням юридичної відповідальності є забезпечення законності, запобігання правопорушенням, а також усунення шкоди, завданої суспільству. Без налагодженої системи юридичної відповідальності право стає безсилим і ненадійним, не виправдовує

покладених на нього соціальних очікувань. Правові норми, що породжують права та обов'язки суб'єктів правовідносин, перетворюються на побажання, якщо держава не здатна забезпечити відновлення порушених прав, примус до виконання зобов'язань, покарання винних. Однак і на сьогодні юридична відповідальність діє недостатньо ефективно, що можна пояснити слабкою теоретичною розробкою проблем даного інституту в окремих правових науках (зокрема в екологічному праві); прогалинами в законодавстві; низьким рівнем кваліфікації співробітників виконавчих органів зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів [23, с. 104]. Наведені положення повною мірою стосуються й проблем юридичної відповідальності за правопорушення у сфері довгострокового тимчасового користування лісами, розгляд яких і є **метою** даної статті.

Актуальність теми. Поспішність і недостатня продуманість проведених соціальних реформ призвели до підриву правових засад суспільних відносин в Україні. Громіздкість, часті зміни і доповнення чинного законодавства про ліси роблять складним застосування його на практиці. З цим пов'язано чимало проблем і конфліктних ситуацій, що виникають між органами влади і постійними лісокористувачами, з одного боку, та тимчасовими лісокористувачами і громадськістю – з іншого, при розгляді питання про притягнення до відповідальності довгострокових тимчасових лісокористувачів за порушення кримінального, адміністративного, цивільного законодавства.

Так, наприкінці 2008 р. низка видань поширила у мережі Інтернет відкрите звернення 33 директорів баз відпочинку смт Коблеве у Березанському районі Миколаївської області з приводу незаконних дій посадових осіб приватного підприємства «ААС» [5; 17]. Автори звернення просили провести перевірку щодо факту незаконних дій при використанні земельної ділянки пляжу власниками підприємства та законності дій посадовців, що видали нижчезгадане розпорядження. Підприємству «ААС» розпорядженням голови Миколаївської обласної державної адміністрації «з метою надання пляжних послуг» у довгострокове тимчасове користування терміном на 49 років виділена лісова ділянка, яка перебувала в постійному користуванні ДП «Очаківське лісомисливське господарство» Миколаївського обласного управління лісового та мисливського господарства [15]. Цінність виділених ділянок полягала в їхньому розташуванні в межах прибережної захисної смуги (пляжної зони) Чорноморського узбережжя. На ділянці не було жодної лісової рослинності, сама ділянка – вкрита суцільним шаром піску і, на думку місцевих мешканців, «не містила жодних ознак лісових ділянок (зокрема – лісової рослинності)» [5].

За заявами директорів баз було проведено низку перевірок, зокрема прокуратурою Миколаївської області встановлено, що ПП «ААС» у пляжній зоні відпочинку «Коблеве», порушуючи законодавство, без дозволу на виконання

будівельних робіт самовільно зводяться двоповерхове літнє кафе та інші споруди. Однак попри зафіксовані акти перевірок Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю у Миколаївській області, відповідно до яких на території пляжної зони відпочинку «Коблеве» було збудовано капітальну споруду літньої естради та двоповерхову будівлю літнього кафе, Вищий господарський суд України залишив без задоволення вимоги прокурора та визнав вище згадані споруди тимчасовими будівлями [10], і станом на сьогодні ПП «ААС» досі має право довгострокового тимчасового користування ділянкою в рекреаційній зоні урочища «Коблеве» [20].

Виклад основного матеріалу. Наведемо деякі судження стосовно наведеного прецеденту. Лісовий кодекс України надає право довгостроковим тимчасовим лісокористувачам вести господарську діяльність на лісовій ділянці та отримувати від такої діяльності продукцію і доходи. Беручи таке до уваги, можна припустити, що жодних порушень законодавства у реалізації «бізнес-плану» миколаївських підприємців з утримання лісової прибережної ділянки не вбачається. Однак вони не врахували одного з суттєвих положень екологічного законодавства, яким декларується право громадян на вільний доступ у ліси [8]. Оскільки в цій ситуації *de facto* звичайний морський пляж має *de jure* статус лісу, то, виходячи з положень закону, тимчасовий лісокористувач зобов'язаний безперешкодно пускати всіх бажаючих до пляжної зони. До речі, у прибережній смузі спірної ділянки Чорного моря нормативно не встановлена водоохоронна зона, отже, спірна земельна ділянка формально не була віднесена до водного фонду, залишаючись землями лісогосподарського призначення. Напевне, законодавець не передбачив ситуації, коли прибережні берегові смуги морського узбережжя перебуватимуть у постійному користуванні держлісгоспів і цим користуватимуться винахідливі підприємці.

Не менш жваве обговорення громадськості викликав конфлікт з тимчасовими лісокористувачами у Канівському районі Черкаської області. 22 вересня 2009 р. обласною державною адміністрацією було видано розпорядження, згідно з яким лісова ділянка, що перебуває в постійному користуванні «Канівського лісгоспу», виділена в довгострокове тимчасове користування київському ТОВ «Власок» в культурно-оздоровчих цілях терміном на 49 років [19]. Незадовго до цього дванадцятьом приватним підприємствам так само було виділено 12 лісових ділянок загальною площею приблизно 6 га терміном на 49 років в адміністративних межах району [19]. Особливістю виділеного лісу було його унікальне місцезнаходження в одному з наймальовничіших куточків Черкащини – на узбережжі Канівського водосховища.

Причина бойкоту громадськістю виділення указаних ділянок полягала в конфлікті мешканців с. Ліпляве та найманих лісокористувачами співробітників служби охорони. Останні не тільки заборонили пройти до берега Дніпра, а й взагалі не пустили громадян у ліс. На запитання, для яких потреб взяті ділянки, представники лісокористувачів зухвало відповіли:

«...а Вам яка різниця? Захочемо, польоти комарів досліджувати будемо...» [6]. Реакція черкашан була закономірною – вони звернулись до сільської ради за роз'ясненнями, однак її керівництво пояснити нічого не змогло за браком відповідної інформації.

Наступним кроком громади на шляху до з'ясування обставин справи стало депутатське звернення до Генеральної прокуратури України, ініційоване трьома депутатами Канівської районної ради, з вимогою провести перевірку за наведеними фактами. На думку депутатів, слід було провести відповідний конкурсний відбір при наданні землі, погодити рішення з сільськими радами, забезпечити прозорість погодження у відповідних державних органах. Підозри також викликав і маленький розмір орендної плати [7]. Однак попри очевидні ознаки корупційного правопорушення, Генеральна прокуратура України доручила провести перевірку обласній прокуратурі, представники якої невдовзі направили депутатам Канівської районної ради листа про відсутність підстав для прокурорського реагування, первинна перевірка обласної прокуратури жодних порушень не виявила, а погрози начальника обласного УДСБЕЗ щодо порушення кримінальної справи так і залишились погрозами [1; 18].

14 травня 2010 р. прокурор Черкаської області в порядку нагляду за дотриманням природоохоронного законодавства вніс до обласної державної адміністрації протест № 07/4-2197-10 про скасування розпорядження від 20 березня 2010 р. № 61 «Про виділення в довгострокове тимчасове користування лісових ділянок», яке, на думку прокурора, видане з порушенням вимог закону, а саме: цим розпорядженням низці приватних підприємств надано у платне довгострокове тимчасове користування лісові ділянки, що знаходяться в адміністративних межах Ліпльавської сільської ради Канівського району Черкаської області площею 22 га та Пекарівської сільської ради Канівського району Черкаської області площею 10 га для використання в культурно-оздоровчих цілях терміном на 49 років [9]. Приводом для опротестування, на думку прокуратури, стало порушенням вимог статей 37, 38 Лісового кодексу та статей 85, 88 Водного кодексу України [2; 8]. Варто зазначити, що на той час в області вже змінився керівник виконавчої влади, а попереднє керівництво (яке й видавало резонансні розпорядження) звільнилось із займаних посад. Новопризначений голова обласної адміністрації С. Б. Тулуб не лише повністю задовольнив вимоги обласного прокурора щодо повернення трьох ділянок, а й скасував майже всі попередні розпорядження про надання лісових ділянок у довгострокове тимчасове користування [24]. Було ухвалено безпрецедентне розпорядження № 102 від 21.05.2010 р., згідно з яким позбавлено фактичних підстав набуття ділянок понад півтора десятка тимчасових лісокористувачів [25]. Проте правомірність такого акта викликала сумніви у фахівців у сфері права, адже ст. 43 Закону «Про місцеві державні адміністрації» встановлено, що розпорядження голови дер-

жавної адміністрації, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, іншим актам законодавства або є недоцільними, неекономними, неефективними за очікуваними чи фактичними результатами, скасовуються Президентом України, головою місцевої державної адміністрації вищого рівня або в судовому порядку [14]. Окрім цього, Конституційний Суд України в рішенні у справі про скасування актів органів місцевого самоврядування вказав, що органи місцевого самоврядування не можуть скасовувати свої попередні рішення, вносити до них зміни, якщо відповідно до приписів цих рішень виникли правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, і суб'єкти цих правовідносин заперечують проти їх зміни чи припинення [22]. Тому незадоволені лісокористувачі, зокрема ПП «ШАУН ДСК», звернулись до Черкаського окружного адміністративного суду, який задовольнив їхній позов про часткове скасування розпорядження Черкаської ОДА постановою від 14 лютого 2011 р. [12]. Однак крапку в цій справі досі не поставлено – після тривалого процесу оскарження вище згаданої постанови в апеляційній та касаційній інстанціях у 2015 р. Верховний Суд України скасував попередню ухвалу Вищого адміністративного суду України та направив матеріали на новий касаційний розгляд [9]. Описаний конфлікт яскраво засвідчив, що на місцях органи влади відчувають гостру потребу в належному врегулюванні правовідносин у сфері лісокористування, а громадськість має брати безпосередню участь у вирішенні цих питань.

Повертаючись до обговорення саме законності рішення про надання ділянок лісового фонду в довгострокове тимчасове користування лісами кільканадцятьом невідомим місцевим жителям приватним підприємствам, виникає слушне запитання щодо доцільності розмежування лісових ділянок на кожне підприємство, адже закон не забороняє отримати таку площу єдиним масивом на одну юридичну особу. Цілком логічно припустити, що підприємці в цій схемі вирішили використовувати установчі документи таких підприємств як своєрідний «державний акт на право користування лісовими ділянками». Як відомо, ЛК України забороняє тимчасовим лісокористувачам передавати лісові ділянки у користування іншим особам, однак закон дозволяє засновникам і власникам приватних підприємств продавати майнові права на засновані ними юридичні особи [8]. Це означає, що після продажу документів на підприємство новому власнику передається і відповідна лісова ділянка, яка перебуває в його користуванні. Тому таку «лазівку» і збирались використати лісокористувачі для подальшого продажу «у роздріб» корпоративних прав на приватні підприємства разом з основним активом – лісовими ділянками. Виникнення таких ситуацій є вкрай загрозливим сигналом для влади, оскільки свідчить, що недобросовісний сегмент бізнесу вже використовує недосконалість лісового законодавства для корисливих спекуляцій. Адже процедура отримання лісів у довгострокове тимчасове користування є доволі

нескладною та непрозорою, а будь-які законні обмеження на виділення лісових ділянок майже відсутні. Необхідні погодження обласного управління та держлісгоспів були отримані, тому можна цілком впевнено припустити, що керівництво обласної адміністрації, видаючи розпорядження, діяло в межах наданої компетенції і формально вимог закону не порушило [6]. Через брак нормативного регулювання встановлення розмірів збору за використання корисних властивостей лісів, обласні державні адміністрації мають право встановлювати вельми низькі розміри плати.

Отже, проблеми контролю за дотриманням лісового законодавства на місцях, а також подальшого притягнення до юридичної відповідальності залишаються невирішеними. Нижче наведемо кілька випадків порушення лісового законодавства, виявлених під час перевірок діяльності тимчасових лісокористувачів, які використовують ділянки на умовах довгострокового тимчасового користування лісами.

Так, за інформацією Державної екологічної інспекції у Львівській області, її співробітниками було проведено перевірку дотримання вимог природоохоронного законодавства при довгостроковому тимчасовому користуванні лісами суб'єкта підприємницької діяльності С. І. Мединської, якій строком на 49 років було надано лісову ділянку площею 1,6 га для культурно-оздоровчих та рекреаційних потреб у ДП «Золочівський лісгосп». В укладеному договорі встановлено такі обмеження щодо використання ділянки: без права вирубки дерев, капітального будівництва, знищення лісової підстилки будівельними роботами, а також будівництва бетонних доріжок, пошкодження дерев та кущів. Однак під час перевірки було виявлено низку порушень, що могли стати причиною розірвання договору: територія площею 0,4 га загорожена парканом, на ній збудовано два дерев'яні будиночки, металеву споруду, а також розташовано десять дерев'яних альтанок; до одного з будиночків підведено газові труби; знайдено споруджений каналізаційний колектор, перелив з якого здійснюється безпосередньо в ґрунт. Шкода, заподіяна лісу внаслідок самовільної рубки дерев, становила 2274 грн, однак жодної інформації про подальший рух справи про адміністративне правопорушення або про розірвання договору довгострокового тимчасового користування лісовою ділянкою громадським активістам віднайти не вдалося [4].

Однак деінде позовні вимоги щодо розірвання договорів довгострокового тимчасового користування лісових ділянок через встановлені факти самовільної забудови, рубки лісу та встановлення парканів задовольняють у суді та повертають землю постійному лісокористувачу під тиском громадськості. Так, наприклад, Харківською ОДА у 2010 р. трьом фізичним особам було надано лісові ділянки Червоноосколівського лісництва ДП «Ізюмське лісове господарство» загальною площею 2,2 га для рекреаційних цілей терміном на 49 років [19]. За деякий час мешканці області звернулися до органів місцевого самоврядування з численними скаргами про проведення на землях

природно-заповідного фонду області будівництва. Цей факт був підтверджений комісією по обстеженню земельних ділянок лісового фонду, розміщених у рекреаційно-охоронній зоні Червонооскільського водосховища за межами населених пунктів Червонооскільської сільської ради. З акта перевірки від 4 червня 2010 р. випливає, що на об'єднаних в одну трьох лісових ділянках проводилося будівництво паркану. Опитані наймані працівники не мали жодної земельної, будівельної, дозвільної документації та навіть ліцензії на здійснення будівельної діяльності [21]. Здійснювана лісокористувачами діяльність була визнана судом істотним порушенням не лише умов договорів, укладених з постійними лісокористувачами, але й рішення Харківської обласної ради, яким передбачено, що на землях, що резервуються, не допускається без погодження з обласною радою промислове, дачне та інше будівництво. Згідно з переліком до таких територій віднесено й Червонооскільське водосховище та землі, прилеглі до нього [16].

Не менш актуальними для України є спори, пов'язані з оскарженням неправомірних дій державних адміністрацій, обласних управлінь лісового та мисливського господарства, лісгоспів стосовно непрозорого прийняття рішень та надання погоджень при виділенні лісових ділянок. Так, 15 травня 2008 р. представники ПП «Едікула» звернулися з листом до Харківської ОДА з клопотанням виділити в довгострокове тимчасове користування для рекреаційних цілей терміном на 49 років лісової ділянки площею 2 га, розташованої на території Печенізької селищної ради, за межами населених пунктів, для створення зони відпочинку, за рахунок лісів Чугуєво-Бабчанського держлісгоспу, без зміни її цільового призначення [11]. У відповідь на адресу приватного підприємства надійшов лист від Харківського обласного управління лісового та мисливського господарства, де заявникам було відмовлено у наданні ділянки з посиланням на розпорядження КМ України № 610-р від 10.04.2008 р. [3]. Більшості фахівців у галузі екологічного права відомо, що указаний доволі суперечливий (з точки зору закону) акт стосується заборони надання земель лісового фонду у власність або оренду. Згідно з вимогами цього документа, Держкомлісгоспу (нині – Державному агентству лісових ресурсів України) було наказано зупинити прийняття рішень про надання згоди на вилучення земельних лісових ділянок, передачу їх у власність та оренду зі зміною цільового призначення, що суперечить низці положень лісового законодавства. Зокрема, ст. 1 ЛКУ надається визначення земельних лісових ділянок та лісових ділянок, і, виходячи з їхнього змісту, вони не є тотожними, а окремими юридичними поняттями, і, відповідно, процедури оформлення прав на вказані ділянки є різними. Лісовим кодексом передбачено, що об'єктом довгострокового тимчасового користування можуть бути всі ліси, які перебувають у державній, комунальній або приватній власності. Таким чином, Лісовим кодексом не встановлено заборони щодо отримання фізичною або юридичною особою в довгострокове тимчасове користування лісової ділянки. Дослідивши обста-

вини справи, суд дійшов висновку, що обласна адміністрація своїми діями, які полягали у ненаданні належної відповіді на звернення позивача, порушила вимоги статей 9, 10, 21 Закону України «Про інформацію» [13] та ст. 31 Лісового кодексу України, та зобов'язав Харківську ОДА ухвалити розпорядження про надання ПП «Едікула» вказаної лісової ділянки [11].

Висновки. Таким чином, виходячи з аналізу наведених прецедентів, можна дійти однозначного висновку, що лісове законодавство недостатньо врегульовує питання притягнення до відповідальності за правопорушення у сфері довгострокового тимчасового користування лісами в Україні. Лісокористувачі почасти не дотримуються вимог договору довгострокового тимчасового використання в частині заборони проведення господарської діяльності, а також масово споруджують паркани, чим перешкоджають місцевим мешканцям доступ до природних ресурсів. Процедура отримання лісових ділянок залишається непрозорою та вкрай корумпованою, і громадяни вимушені звертатися до суду для притягнення обласних державних адміністрацій до адміністративної відповідальності за необґрунтовані відмови у виділенні лісових ділянок у довгострокове тимчасове користування. На наше переконання, дієве вирішення сучасних проблем полягає не в збільшенні штрафів за відповідні адміністративні та інші правопорушення, а у підвищенні ступеня прозорості і відкритості дозвільної системи, обмеження корумпованої практики розподілу лісових ділянок у кабінетах чиновників. Не менш важливим є й втілення принципу невідворотності юридичної відповідальності та запровадження системних змін у структуру суспільних відносин з тим, аби ліквідувати передумови для зловживань.

Список літератури:

1. 16 гектарів лісу віддали фірмам для «вивчення польотів комарів та комах» [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2010/05/13/5037517>.
2. Водний кодекс України : Закон України від 6 черв. 1995 р. за № 213/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Деякі питання розпорядження земельними лісовими ділянками : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2008 р. за № 610-р // Офіційний вісник України. – 2008. – № 31. – Ст. 1001.
4. Екоінспекція виявила порушення на території Золочівського лісгоспу [Електронний ресурс] // Український лісовод. – Режим доступу : <http://www.lesovod.org.ua/?q=node/5122>.
5. Звернення щодо незаконних дій в прибережній захисній смузі вздовж Чорного моря в курортній зоні с. Коблеве (Миколаївська область) [Електронний ресурс] // Николаевская областная Интернет-газета. – Режим доступу : <http://novosti-n.mk.ua/analytic/read/?id=397>.
6. Кому не дає спати «слава» Лозинського, або хто збирається досліджувати польоти комарів у лісах під Каневом [Електронний ресурс] // Друзі лісу. – Режим доступу : <http://pnyroda.in.ua/lis/komu-ne-daye-spaty-slava-lozynskogo/#more-59>.
7. Ліси на березі Дніпра передавали на 49 років за 37 грн на рік [Електронний ресурс] // Gazeta.ua. – Режим доступу : <http://gazeta.ua/index.php?id=341869>.
8. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січ. 1994 р. за № 3852-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.

9. Постанова Верховного суду України від 10 лют. 2015 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43141696>.

10. Постанова Вищого господарського суду України від 20 трав. 2010 р. у справі №15/407/09 [Електронний ресурс] // Вищий господарський суд України. – Режим доступу : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_2810060.html.

11. Постанова Харківського окружного адміністративного суду від 13 листоп. 2008 р. у справі № 2а-22376/08 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/3211401>.

12. Постанова Черкаського окружного адміністративного суду від 14 лютого 2011 р. у справі № 2а-6800/10/2370 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/13946334>.

13. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

14. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. за № 586-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20-22. – Ст. 190.

15. Про надання лісової ділянки в довгострокове тимчасове користування ПП «ААС» [Електронний ресурс] : розпорядження Миколаївської обласної державної адміністрації від 21 квіт. 2008 р. за № 157-р // Ліга: Закон. – 1 файл. – MI080133.LHT.

16. Про резервування природних територій та об'єктів для наступного віднесення до природно-заповідного фонду області [Електронний ресурс] : рішення Харківської обласної ради від 6 верес. 2007 р. № 370-V // Харківська обласна рада. База даних нормативних документів. – Режим доступу : http://www.ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=1547&base=77.

17. Прокуратура визнала, що губернатор Миколаєва незаконно передав в оренду коблевські пляжі [Електронний ресурс] // Коментарі. – Режим доступу : http://ua.comments.ua/politics/94350-Prokuratura_viznala_shcho.html.

18. Прокурор Черкащини Лісовий – «ворог лісу»? [Електронний ресурс] // Український лісовод. – Режим доступу : <http://www.lesovod.org.ua/node/6439>.

19. Реєстр договорів довгострокового тимчасового користування лісовими ділянками, які перебувають в постійному користуванні державних підприємств, що належать до сфери управління Держлісагентства України, за період 2006 – 2011 рр. та перше півріччя 2012 р. [Електронний ресурс] / Державне агентство лісових ресурсів України. – Режим доступу : <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/document/117256;/2014-01-13.xls>.

20. Рішення Господарського суду Миколаївської області від 28 жовт. 2014 р. у справі №915/1955/13 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41278261>.

21. Рішення Ізюмського міськрайонного суду Харківської області від 7 лют. 2012 р. у справі № 2016/2-1006/11 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/>.

22. Рішення Конституційного Суду України від 16 квіт. 2009 р. № 7-рп/2009 (у справі за конституційним поданням Харківської міської ради щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 19, ст. 144 Конституції України, ст. 25, ч. 14 ст. 46, частин 1, 10 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс] / Конституційний Суд України. – Режим доступу : <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=50464>.

23. Середюк В. Сучасний стан і тенденції здійснення наукових досліджень юридичної відповідальності в теорії права / В. Середюк // Вісник прокуратури. – 2015. – № 3. – С. 100–108.

24. Тулуб заявляє про скасування 30 земельних рішень від попередників [Електронний ресурс] / Главний портал города Черкасы. – Режим доступу : <http://www.gorod.ck.ua/news/5074/>.

25. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 25 верес. 2014 р. у справі № К/9991/41464/11 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40821099>.

Mikulin D. M., Researcher, Department of Environmental Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

Problems of applying legal liability for offenses in the sphere of long-term temporary usage of forests in Ukraine

Problem setting. Today the institute of legal responsibility functionates inefficiently, which can be explained by a weak theoretical development problems of this institution in particular legal sciences (including the environmental law); legislative gaps; low level of skills of the executive officers in the field of environmental protection, rational use, restoration and protection of natural resources. These provisions completely relate as well to the problems of applying legal responsibility for violations in the field of long-term temporary use of forests.

Recent research and publications analysis. Issues of legal responsibility for offenses in the sphere of forest usage were considered in the scientific works of B. Boreiko, S. Kravchenko, O. Shumilo, O. Storchous etc. Anyhow, the legal precedents in the scope of offenses in the sphere of long-term temporary usage of forests in Ukraine remains not studied.

Paper objective is the analysis of the most typical recent legal cases in the scope of long-term temporary usage of forests that demonstrate the roots for conflicts between the forest users, local public authorities and the public.

Paper main body. Based the an analysis of cited precedents, it can be unequivocally concluded that the forest legislation doesn't regulate efficiently the liability for violations in the field of long-term temporary usage of forests in Ukraine. Forest users often fail to comply with the contract terms of using forests in the part of veto on business activity, as well as constructing fences, that impedes the access of local residents to natural resources. The procedure for receiving forest lands in temporary usage is extremely corrupt, and citizens have to go to court to bring regional administrations to administrative responsibility for unjustified refusal to provide forest lands in the long-term temporary usage.

Conclusions of the research. Author believes that the effective solution of modern problems is not to increase fines for administrative and other offenses, but in enhancing the transparency and openness of the permit system, limiting corrupt practices in providing forest lands in temporary usage.

Key words: temporary usage of forests, legal liability, offense, forest land, temporary user.

Надійшла до редколегії 02.07.2015 р.